

# 50 anys La Femosa

Novembre-desembre  
de 2018

Número 297

P.V.P. 3€

## CURSA I CAMINADA SOLIDÀRIES



## ARTESA DE LLEIDA AMB LA MARATÓ





**Edita:**  
**Agrupació Cultural la Femosa**  
**Carrer dels Gallart, 7**  
**25150 Artesa de Lleida (Segrià)**  
**Telèfon: 973 167809**  
**E-mail:**  
 lafemosaartesadelleida@gmail.com

**Direcció i coordinació**  
 Josep Gallart Fernàndez  
 Lluís Gil Fontanet

**Col.laboradors**  
 Albert Batiste Bonet  
 Rosa Ma Batlle i Tomàs  
 Miquel Carrera Castellví  
 M. Assumpció Cornadó Lladó  
 Adolf Costafreda Castillo  
 Josep Maria Esteve Muñoz  
 Felip Gallart Fernández  
 Josep Gallart Fernández  
 Oriol Liarte Torrelles  
 Vicent Lladonosa Giró  
 Juan Antonio Lucena Centella  
 Miquel A. Navarro Solé  
 Joan Ramon París Oró  
 Ramon Serra Batlle  
 Eulàlia Solà Miró

**Fotografies**  
 Arxiu fotogràfic de La Femosa  
 Josep M<sup>a</sup> Esteve Muñoz  
 Joel Esteve Rojas  
 IM. A. Florensa Bertran  
 Josep Gallart Fernàndez

**Correcció textos**  
 Eulàlia Solà Miró

**Impressió**  
 Impremta Payà, Lleida

La Femosa 2<sup>a</sup> època  
 Número 297,  
 novembre-desembre de 2018  
 DL L 264-1981  
 ISSN: 2339-7365  
 PVP: 3 euros

Els articles que apareixen a les pàgines de **La Femosa** reflecteixen únicament l'opinió de llurs signants.

# SUMARI

|   |    |
|---|----|
| Pòrtic .....  | 3  |
| Actualitat artesenca .....                            | 4  |
| Actes de l'Agrupació Cultural La Femosa .....         | 7  |
| VI cursa i caminades solidàries .....                 | 8  |
| Artesa de Lleida per la Marató.....                   | 11 |
| Grup de lectura la Femosa .....                       | 14 |
| <i>Domus domini</i> . Santuaris.....                  | 16 |
| Què en farem de la biblioteca.....                    | 17 |
| Mossèn Bonifaci Argensó. Un clergue liberal .....     | 18 |
| Connecta't al català.....                             | 21 |
| Balanç anual d'animals domèstics .....                | 22 |
| Els meus primers viatges: de Barcelona a Artesa ..... | 24 |
| "Galant de nit".....                                  | 26 |
| Un poema per a tu.....                                | 28 |
| Cròniques del CF Artesa de Lleida .....               | 29 |
| Entreteniments.....                                   | 36 |
| Ho hem llegit a.....                                  | 32 |
| Telèfons i horaris d'interès .....                    | 35 |
| Solucions als passatemps.....                         | 35 |
| Incògnita.....  | 35 |
| Imatges d'actualitat .....                            | 36 |

**Amb el suport de:**



**INSTITUT  
 D'ESTUDIS  
 ILERDENCS**  
Fundació Pública de la Diputació de Lleida



**Ajuntament  
 d'Artesa de Lleida**



**INSTITUT RAMON MUNTANER**  
Fundació privada dels Centres d'Estudis de Parla Catalana



**Generalitat de Catalunya  
 Departament de la Presidència**



**Diputació de Lleida**

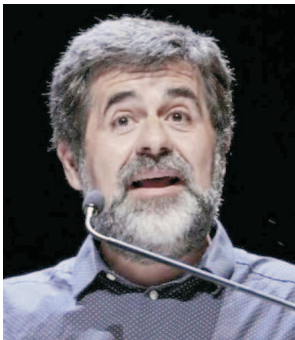


# PORTIC

L'1 de desembre Jordi Turull i Jordi Sànchez van començar una vaga de fam indefinida. Tres dies després, el 4 de desembre, Josep Rull i Joaquim Forn s'hi van afegir des de la presó de Lledoners. Tots quatre presos polítics al·leguen que el retard del tribunal els impedeix acudir al Tribunal Europeu dels Drets Humans i denuncien una clara actitud de bloqueig per tal d'impedir nous pronunciaments adversos de la justícia europea i internacional a les decisions dels tribunals espanyols referides a les causes del procés català.

El Tribunal Constitucional acostuma a no admetre el 98% dels recursos d'empara que se li presenten, i tarda uns set o vuit mesos a decidir sobre l'admissió o no a tràmit. En casos urgents acostuma a imposar un ritme molt més àgil. A més l'article 50 de la llei orgànica del TC disposa que s'admetran els recursos quan tinguin una especial transcendència constitucional. En el cas que ens ocupa és obvi que tenen especial rellevància i que s'haurien de desbloquejar, però el TC no ho fa. Però què podem esperar d'un tribunal totalment depenent dels poders de l'estat? Dels dotze membres, quatre són nomenats a proposta del Congrés dels Diputats, quatre a proposta del Senta, dos a proposta del Govern de la Nació i dos més a proposta del Consejo General del Poder Judicial. Què podem esperar d'un tribunal desacreditat? Així es va fer palès quan el Tribunal Europeu de Drets Humans va condemnar Espanya per imposar pena de presó a dos joves per cremar una fotografia del rei. En aquest cas el tribunal europeu va dir que no era un atac a la persona del rei, sinó un rebuig a la monarquia com a institució i en cap cas era incitació a l'odi.

El descrèdit del TC també ha estat assenyalat per diverses associacions de jutges quan han remarcat que l'atmosfera de politització d'aquest òrgan podria provocar la seva destrucció. Excusant-se que els temps de resolució dels escrits entra dins la normalitat i en la complexitat dels temes que es plantegen, el TC ha dit que esperarà al gener per debatre el recurs dels presos en vaga de fam. Els presos catalans llavors ja duran més d'un mes de vaga. Diuen que la justícia és cega, cega o engegada? Cadascú que pensi la resposta.



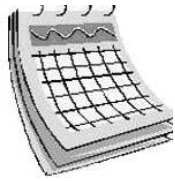
**Jordi Sánchez.**



**Jordi Turull.**



**Josep Rull i Joaquim Forn.**



# ACTUALITAT ARTESENCA

Josep Ma Esteve

Fotos: J. Ma Esteve, M. À. Florensa i Josep Gallart

## ACTIVITAT TEATRAL

Seguint amb la programació teatral prevista, durant el mes de novembre es van representar dues obres.

El 10 de novembre, la companyia Bao-Bap d'Alcarràs va representar l'obra *Veïns*, una divertida comèdia d'embolics i xafarderies ambientada en un poble qualsevol. La

representació va tenir lloc a la sala del Teatre Municipal, a les 6 de la tarda.

El dia 25 de novembre, va tocar el torn als més petits. Dintre del cicle de teatre de Xarxa, la companyia JAM va representar l'obra *Hats*, una bonica història sobre la lluita contra la rutina i la monotonia, i com s'ha de combatre per assolir els teus somnis.



Representació de *Veïns*.



Representació de *Hats*.

## HISTÒRIES VIVES DEL SEGRÀ

El divendres 23 de novembre, el Consell Comarcal del Segrià, va escollir el nostre poble per a realitzar la presentació de "Històries vives del Segrià", recull de relats guanyadors i finalistes del IV Premi literari del Segrià.

L'acte fou presentat per Eduard Batlle, escriptor i membre del jurat, i va comptar amb la presència d'autors i autores protagonistes, així com diferents autoritats, i també amb l'actuació de Mar Vicente i d'Olga Ramon, dos joves guitarristes que van amenitzar l'acte amb peces de músics catalans.



Presentació del llibre per part de les autoritats.



Actuació de la Mar i l'Olga.

## GRAN RECAPTE D'ALIMENTS

Com que la solidaritat artesana no només arriba mitjançant la col·laboració amb la Marató de TV3, la secció de Càritas del nostre poble va tornar a col·laborar en el Gran Recapte d'aliments, que involucra a tot el país, organitzat pels dies 1 i 2 de desembre. Les aportacions es van poder realitzar a les diferents botigues del nostre poble, així com, en un horari en concret, a la casa parroquial.



## TALLER MANUALITATS NADALENQUES

Com ja és tradicional, L'Associació de Dones La Pubilla, va organitzar un taller de manualitats pre-nadalenc.

El taller es va realitzar en diferents dies per poder absorbir l'elevat nombre de participants que hi va haver. Així, el taller es va dur a terme el divendres 16 de novembre, el dissabte 17 de novembre i finalment, el divendres 23 de novembre. El taller, a càrrec de la Rocio Rojas, va consistir en la decoració d'un fanal amb motius nadalencs, i va tenir lloc al primer pis de la Llar de Jubilats.



## ELECCIONS AL CONSELL ESCOLAR

El dimarts 27 de novembre es van celebrar, a l'Escola *Els Til·lers*, les eleccions per la renovació dels representants dels pares i mares d'alumnes al Consell Escolar del centre. Enguany s'havien de renovar els tres representants dels pares i mares, per la qual cosa es van presentar cinc candidatures. essent finalment els escollits la Dolors Bonet, la Teresa Lòpez i el Josep Ma Esteve.

## CINEMA NOVEMBRE-DESEMBRE

| Dia            | Pel·lícula                 |
|----------------|----------------------------|
| 4 de novembre  | Amor a medianoche          |
| 11 de novembre | El autor                   |
| 18 de novembre | Sin rodeos                 |
| 2 de desembre  | Proyecto Rampage           |
| 6 de desembre  | Hotel Transylvania 3       |
| 8 de desembre  | La tribu                   |
| 23 de desembre | El mejor verano de mi vida |

## MUSEU DE LES JOGUINES

Durant el mes de novembre s'han iniciat les obres de la primera fase de la construcció del que ha de ser el Museu de les Juguines d'Artesa de Lleida que recollirà la col·lecció de joguets procedent d'El

Baratillo, històrica botiga del carrer Major de Lleida, que va tancar fa 40 anys. El futur museu, estarà ubicat en l'edifici municipal que hi ha al carrer dels Gallarts. Les obres, que tenien una durada prevista de quatre mesos, haurien de quedar acabades abans de finals d'any.



## URBANITZACIÓ D'UNA CANTONADA

També durant el mes de novembre s'han iniciat les obres per urbanitzar la vorera de la cantonada entre el passeig de Sant Ramon i la travessia de Sant Ramon, la cantonada de davant de casa de l'Ivan Argilés i l'Àngels Solé.



## BANC DE SANG

Un cop més, el passat divendres 7 de desembre, de 6 a 9 del vespre, va arribar a Artesa el Banc de Sang per tal que tothom que així ho volgués, pogués donar sang per augmentar les reserves que el Banc té i poder fer front així, a les necessitats que el país té.

Donar sang és un acte solidari i de participació ciutadana que beneficia el conjunt de la societat, a més de tenir molts beneficis per al propi donant.



amb  
una vegada  
no  
n'hi ha prou  
vine a donar sang



# ACTES DE L'AGRUPACIÓ CULTURAL LA FEMOSA

Josep Ma Esteve

El *Grup de Lectura* de l'Agrupació Cultural La Femosa, va programar, pel 10 de novembre, una sortida cultural a Agramunt on, durant tot el dia, es va poder visitar diferents espais destacats d'aquesta població de la comarca de l'Urgell.

Entre els diferents espais que es van poder visitar cal destacar l'espai Guinovart, l'església de Santa Maria, una de les esglésies romàniques més

destacades de les terres de Ponent, el refugi de la Guerra Civil de l'església de Santa Maria, el Museu i fàbrica de torrons i xocolata Vicens. També estava prevista la visita al pou de gel i la cisterna, però finalment no es van poder realitzar.

Per la tarda, ja de tornada, es va fer una parada per visitar el Pilar d'Almenara.



Museu del torró i la xocolata Vicens.



Espai Guinovart.



# VI CURSA I CAMINADES SOLIDÀRIES

Junta de l'Associació Esportiva SUPERBÉ Fotos: J. Ma Esteve i M. À. Florensa

El passat diumenge 2 de desembre, vàrem celebrar la 6a edició de la Cursa i Caminada solidàries per La Marató de TV3.

Com sempre, amb l'objectiu de recaptar fons per La Marató de TV3, que enguany està dedicada a la investigació per la lluita contra el càncer, des de la Junta de l'Associació Esportiva SUPERBÉ, ens hi vam tornar a ficar de cap per tal d'intentar organitzar de nou, un gran esdeveniment esportiu, però sobretot solidari.

I creiem que ho hem tornat a aconseguir. Mantenint l'aposta per un circuit que, pels comentaris que ens arriben, agrada força, aquest any vàrem decidir millorar els aspectes relatius a l'atenció als caminadors i corredors, reforçant la idea que es tracta d'una cursa solidària, i que tot el que es recapta, es dona com a aportació a *La Marató de TV3*.



**Equip de treball de l'organització.**



**Punt d'inscripció i atenció.**

La principal novetat de l'edició d'aquest 2018 ha estat el final de la cursa. L'any passat ens vam trobar que va fer molt fred, i com és comprensible, tothom estava escalfant-se al voltant del foc, i

l'arribada dels corredors, ubicada al passeig del Cementiri, però sobretot dels caminadors i caminadores, va quedar molt deslluïda. Per evitar això, vam pensar què podríem fer acabar tothom a dins del pavelló, tenir molt més caliu, i que tothom que arribés, sentís l'escalfor i la companyia de la resta de participants. Així, vam muntar un escenari més gran i unes rampes de manera que tots els participants per sortir del circuit haguessin de pujar a l'escenari i passar per sota les pancartes d'arribada de la cursa, posant en valor el seu esforç. A més, vàrem ubicar una sèrie de palets a mode de taules de manera que els primers en arribar podien esperar tranquil·lament menjant coca amb xocolata, fins que arribessin els últims. Dintre del pavelló es va crear un gran caliu que va fer que tothom es quedés a animar la resta de participants.

Però anem al principi. Des de ben d'hora pel matí ja vàrem notar que seria un gran dia. Sobretot perquè aquest any el temps ens va acompanyar. Els dies de pluja ens van donar una treva el dia de la cursa, tot i que ens van deixar alguns punts del circuit una mica enfangats. Tots els voluntaris i voluntàries van arribar puntuals al seu lloc, i a partir de quarts de nou del matí, van començar a arribar els i les participants, que aquest any han estat més que cap altre.

L'acompanyament musical d'en Biel Mas i l'Eudald Ros, i l'speaker, en Jordi, van començar a fer caliu. El grup de percussió Kumbeva hi van posar el ritme. I, a partir de 2/4 de 10, hora que es va donar el tret de sortida a la caminada, les 400 caminadores i caminadors hi van posar les ganes. Mitja hora més tard, va ser el torn dels més de 325 corredors que es van apuntar a la cursa.



**Grup de percussió Kumbeva.**





**Sortida dels participants a la cursa.**



**Sortida dels participants a la caminada.**  
 Com en les darreres edicions, vàrem repetir els dos recorreguts previstos, el de 5 km i el de 10 km, i també vàrem repetir que els caminadors es "trobessin" de cara als corredors.



**Corredors i corredores en plena cursa.**



**Participants al pas del pont de la Femosa.**



Un cop arribats tots els participants, i recuperades ja les forces a base de coca de recapte o de coca amb xocolata, es va procedir al lliurament de trofeus pels guanyadors i guanyadores.



**Participants a la cursa al pas pel pont de l'AVE.**



**Participants recuperant forces.**



La cursa, la vessant principal de la qual és la solidaritat, també té una vessant competitiva, ja que és puntuable per la Lliga de Ponent. Així els guanyadors i guanyadores de l'edició 2018 foren:

**SÈNIORS 10 KM**

1. Antoni Carulla

2. Alexandre Tàssies
3. Francesc Jové

### **SÈNIORS 5KM**

1. Sergi Nunes
2. Ivan Sans
3. Gilbert Sanz

### **SÈNIORS 10KM FEMENÍ**

1. Elisa Lladós
2. Marina Paredes
3. Patricia Martinez

### **SÈNIORS 5KM FEMENÍ**

1. Cecília Coromina
2. Margot Falip
3. Natàlia Bernat

Pel que fa als representants del nostre poble, els primers classificats foren:

### **Guanyador 10 KM Homes**

Manuel Aguado

### **Guanyadora 10 KM Dones**

Deserta

### **Guanyador 5KM Homes**

Jofre Pijuan

### **Guanyadora 5KM Dones**

Montse Ribera

Referent al guanyadors cal destacar que aquest any no ha guanyat l'Alexandre Tàssies, com ho havia fet en les cinc primeres edicions, sinó que ha acabat en segona posició.

Com a cloenda de la jornada, quan les 12 del migdia ja eren una mica passades, va arribar el torn de les curses infantils, que es van disputar al passeig del Cementiri, amb la participació d'una quarantena de participants de diferents categories. Des de l'A. E. SUPERBÉ volem agrair tot el suport, ajuda i col·laboració que hem rebut per poder tirar endavant l'organització d'aquesta cursa i caminada solidàries. Entre tots i totes hem aconseguit portar endavant de nou, un gran esdeveniment esportiu que implica la participació de moltes persones i associacions del nostre poble. Creiem que la causa s'ho val, tot i que l'esforç realitzat per assolir-ho és elevat.

Agrair la gran ajuda i disponibilitat dels recursos que té l'Ajuntament del nostre poble, així com

donar les gràcies a tots els col·laboradors que ens han ajudat amb les seves aportacions econòmiques. Però sobretot donar el nostre més gran agraïment a totes les voluntàries i voluntaris que ens han donat un cop de mà per fer realitat aquest gran dia. Organitzar un esdeveniment esportiu d'aquestes característiques mai no és fàcil, però seria impossible sense l'ajuda de col·laboradors, associacions i de tot el poble en general. Ens sentim orgullosos de poder organitzar una de les poques curses completament solidàries que es fan pels nostres voltants. Com en Quim Masferrer ens va dir l'any passat, i quanta raó té, gent d'Artesa, sou molt bona gent!!

I un any mes, MOLTES, MOLTÍSSIMES GRÀCIES A TOTHOM!!

### **CURSES INFANTILS**



# ARTESA DE LLEIDA PER LA MARATÓ

Josep Ma Esteve

Fotos: J. Ma Esteve, M. À. Florensa i Joel Esteve

Arribat el mes de desembre, la festa, la tradició i la solidaritat, passen a primer terme en la vida quotidiana de tots nosaltres.

Un any més, Artesa s'ha bolcat amb **La Marató de TV3**, que aquest any ha estat dedicada a la investigació per la lluita contra el càncer. Com en els darrers cinc anys, el primer acte dedicat a recaptar diners per *La Marató* fou una nova edició de la Cursa i Caminada que es va celebrar el diumenge 2 de desembre, organitzada per l'Associació Esportiva SUPERBÉ amb col·laboració de l'Ajuntament, i de la qual en teniu una completa informació en aquesta mateixa revista.

El dia divendres 14 de desembre, l'Associació de Dones *La Pubilla* va organitzar una xerrada sobre el càncer, a càrrec de la infermera de l'Hospital Universitari Arnau de Vilanova, Montse Molina. La xerrada va tenir lloc a les 8 del vespre, a la



Vermut solidari.



Taller de manualitats solidari.



Conferència de Montse Molina (Foto: M. Girón), sala d'actes de l'Ajuntament.

El diumenge 16 de desembre, van tenir lloc el gruix dels actes dedicats a *La Marató*. Els actes programats es van dividir en dues parts. La primera, es va realitzar entre les dotze i les dues del migdia, i va consistir en les següents activitats:

- El tradicional Vermut solidari.
- Taller de manualitats solidari per a infants a càrrec de Saray Paules.
- Actuació musical, a càrrec d'Abril Antolín al piano i d'Ares Casals al violí.
- Actuació del grup de Batucada de l'Escola de Música Municipal Dalcroze.
- Venda de detallets de Nadal a càrrec de l'Associació de Dones LA Pubilla.



Actuació musical de l'Abril i l'Ares.



Actuació del grup de Batucada.

Com a plat fort de la jornada, per la tarda, a partir de les 6 de la tarda, i també a la sala del Teatre Municipal, va tenir lloc un festival d'Escala en HI-FI, de música i esports, amb les actuacions de diferents grups:

- . Associació Esportiva SUPERBÉ
  - . Cantata d'alumnes de l'Escola *Els Til·lers*
  - . Actuacions d'escala en Hi-Fi de nens i nenes del poble.
  - . Actuacions d'escala en Hi-fi diverses.
  - . Actuació de l'Associació de Dones *La Pubilla*.
  - . Exhibició de les extraescolars de *Ball/Hip hop* i *acrosport*
  - . Actuació d'escala en Hi-Fi del grup de *Zumba*
- L'acte fou presentat per en Gerard Calderó.



Actuació de hip-hop extraescolar.



Actuació de SUPERBÉ.



Actuació de la coral de Primària de l'Escola.



Exhibició d'acrosport dels petits.



Exhibició d'acrosport dels grans.



Actuació de hip-hop extraescolar.



Les organitzades del festival.

## ACTUACIONS D'ESCALA EN HI-FI



# GRUP DE LECTURA LA FEMOSA

Felip Gallart

Llegir en la intimitat i després reunir-se per aprendre i descobrir llibres que mai no hauríem llegit sense la dinàmica d'un grup. Els Grups de lectura van néixer com una activitat de tertúlia i debat al voltant d'un llibre amb l'objectiu de fomentar l'hàbit de la lectura, l'esperit crític, el gust per la conversa, i, a la vegada, oferir itineraris de lectura als participants. Amb aquesta finalitat el Grup de Lectura de la Femosa va començar els seus passos el curs 2016-2017 amb unes setze persones inscrites per una mateixa passió compartida: la lectura. L'activitat és totalment gratuïta i els llibres ens els facilita la Biblioteca Pública de Lleida, amb la qual estem coordinats. El primer dilluns de cada mes ens reunim per debatre sobre el llibre que hem llegit i cada membre aporta el seu criteri i opinió al voltant de la lectura, amb un total i absolut respecte i llibertat d'opinió, totes les visions són igual de vàlides i aporten i enriqueixen el debat. Com que un llibre té moltes lectures i totes poden ser igual de vàlides i interessants, el coordinador, en aquest cas en Felip Gallart, és un lector més que anima i modera els debats i dinamitza les lectures amb pautes d'interpretació que ajuden a aprofundir en la seva comprensió i obrir noves visons i perspectives. Cal dir que les lectures abasten la major diversitat de gèneres possible: policíac, històric, psicològic, sentimental, novel·la negra, d'aventures... i preferentment són novel·les, tot i que també s'ha llegit alguna obra de teatre i deixem la poesia i l'assaig per a més endavant.



Es creu que la quantitat idònia de participants en un grup de lectura oscil·la entre les sis i les quinze persones, podent arribar a les vint. Sortosament

en aquests tres cursos hem mantingut un nombre òptim d'integrants que no ha baixat mai de quinze persones, les quals han assistit assidueixen i participen assíduament de les activitats del grup. Les nostres han estat aquestes:

## Lectures del curs 2016-2017

Octubre: *Draps bruts* de David Lodge  
 Novembre: *Vestit per morir* de Donna Leon  
 Desembre: *La ciudad de los prodigios* d'Eduardo Mendoza

Gener: *El salvatge dels Pirineus* de Pep Coll

Febrer: *Camí de sirga* de Jesús Moncada

Març: *Senyoria* de Jaume Cabré

Abril: *O rei o res* de Llorenç Capdevila



## Altres activitats

Durant aquest curs es van fer dues sortides. Una per assistir a l'obra de teatre: *L'oncle Vània* de Txekov pel grup de teatre pel Celler Espectacles a l'antic mercat de Santa Teresa de Lleida. I una segona sortida a Mequinensa relacionada amb la lectura de *Camí de sirga*. A Mequinensa vam visitar el Museu de la Història (el qual conté l'Espai Moncada). Ruta literària "poble vell" on vam recórrer els carrers protagonistes de l'obra *Camí de Sirga* de Jesus Moncada i finalment una visita al museu de la mina.

## Lectures del curs 2017-2018

Octubre: *L'olor de la nit* d'Andrea Camilleri.

Novembre: *Como agua para chocolate* de Laura Esquivel.

Desembre: *Casa de muñecas* d'Henrik Ibsen.  
 Gener: *El perfum* de Patrick Süskind.  
 Febrer: *Sostiene Pereira* d'Antonio Tabucchi.  
 Març: *Aquells cels* de Bernardo Atxaga.  
 Abril: *Abans de la gelada* d'Henning Mankell.  
 Maig: *Hija de la fortuna* d'Isabel Allende,  
 Altres activitats  
 Assistència a la representació de l'obra de teatre  
*Casa de nines* de Txékhov, per la Companyia  
 Agropecuària, a la Sala Julieta Agustí de Lleida.

### Curs 2018-2019

Per al curs 2018-2019 ja s'ha llegit i comentat el llibre *L'Abominable crim de l'Alsina Graells* de Pep Coll i s'ha repartit la novel·la corresponent al novembre *La Mennulara* de Simonetta Agnello Hornby. Per diversos motius la sortida del curs 2017-2018 es fa al novembre d'aquest 2018 i està relacionada amb l'obra *Como agua para chocolate* de Laura Esquivel. És a Agramunt amb les visites a la fàbrica de torrons i xocolata Vicens, a l'Espai Guinovart, l'Església de Santa Maria i refugi de la Guerra Civil, un tomb pel poble i finalment al Pilar d'Almenara, amb les seves magnífiques vistes panoràmiques a la plana d'Urgell.

Com deia l'enyorat Emili Teixidor *Llegir no és tan sols un plaer meravellós, sinó també ens ajuda a entendre millor el món, a enfrontar-nos amb les nostres emocions, a madurar i ser persones més completes*. Des de la nostra agrupació vam apostar fermament per aquest espai d'humanitat que és el nostre "Grup de lectura" que, essent el tercer any i veient l'èxit de participació, creiem que prou consolidat i reeixit. La màgia de la lectura ens parla del sentit de les nostres vides, ens transcendeix més enllà de la simple utilitat i seguint amb Teixidor *Sense literatura no seríem el que som. No seríem humans*. Humans que volem ser. D'això es tracta al nostre grup.



### VISITA A L'ESPAI GUINOVART



# DOMUS DOMINI. SANTUARIS

Miquel Carrera Castellví

Una amistat murciana em va contar un viatge seu cap al Pirineu, i una de les coses que en recordava era la seva visita a Torreciudad, la cosa aquella que l'Opus ha sabut bastir en un altiplà sobre el riu Cinca i l'embassament del Grado. Fent broma, el que recordava més eren els lavabos, luxe i netedat en aquell racó d'espiritualitat rànica. En el mateix viatge van visitar amb la família un temple budista famós, més amunt de Graus, en el poble de Panillo, i d'allí ja no em va comentar res dels lavabos ... L'atzar fou que jo també havia visitat els dos centres, així que seguirem amb els records i amb la idea de compartir-los. Jo li vaig dir que aquell viatge bé podria haver-se dit "Descoberta Espiritual del Pirineu". Arrel d'aquesta ocurrència vaig començar a pensar en llocs per visitar al Pirineu o a la terra plana com a oferiment per si mai tornava a les nostres terres. I com que parlàvem del Pirineu, el primer que se'm va ocórrer va ser el santuari de Núria, allà al Pirineu de Girona. Si el coneixeu poca cosa puc afegir ... Si no, us recomano que un dia de primavera, si pot ser entre setmana, us arribeu fins a Ribes de Freser o millor fins Queralt, i agafeu allí el cremallera. En la darrera visita, hi vaig pujar caminant des de Queralt, i malgrat la suada i l'emprenyament ... també ho recomano, amb la possibilitat que acabeu per no llegir-me més. Una gran excursió de muntanya, amb barrancs, el soroll sempre del riu i els salts, les roques i parets impressionants, i per fi l'arribada dalt del clot de Núria, amb la visió de postal del santuari. Ja en funció de les forces, les ganes i l'esperit salvatge que acrediteu, us animaria a anar més enllà fins al refugi de Coma de Vaca, dormir allí, i tornar cap al cotxe baixant per la vall del riu Freser; una proesa digna de contar als néts. Si continueu interessats amb els santuaris, proeses, suors i empenyades, us animo també a pujar al famós Santuari de Queralt, 400 metres damunt de Berga. Només el coneixia de passada, de la càmera de TV3 i del que en pogués mig contar el seu capellà més famós, Mossèn Ballarín en algun llibre, entrevista o article. Hi vaig pujar també a peu aquest estiu passat, carregat i amb calor, i el desnivell i pujar pel camí de la solana se'm féu interminable. En ser dalt, ni esma de donar el tomb per tot el recinte, per xafardejar de valent. El record que en tinc, a banda de la calor i la suada, és que és un lloc molt visitat, amb accés per carretera asfaltada, i un curiós funicular per accedir-hi des de l'aparcament fins dalt de tot de l'església. Hi trobareu servei de bar i botiga de records, i potser alguna

noia de Berga, amb el nom del santuari. Igual que quan parlàvem de creus o ermites ... els termes relacionats amb l'espiritualitat, sobretot amb l'espiritualitat popular, han conegut dies millors. I el món aquest de mantenir capellans i personal de serveis en llocs inhòspits, i de pujar-hi en romeries, descalços o en penitència ja ha passat. I avui Núria, que és una excepció, és turisme i paisatge, Però altres santuaris tenen potser una actualitat més magra, edificis tancats que només s'obren els diumenges en el cas més optimista. De tota manera, quan un edifici, una creença ha arribat a la consideració de Santuari, en teoria dipositari de relíquies de sant, és perquè darrerament hi ha hagut una certa possibilitat econòmica, donatius potser, o delmes o vés a saber, i costa trobar santuaris enfonsats o abandonats.

Parlo així de contundent perquè resulta que hi ha una guia dels santuaris de Catalunya, *Santuaris de Catalunya, una geografia de llocs sagrats*, editada pel departament d'Innovació el 2009, i en proposa visites. Se m'avançaren!

No cal comprar la que es troba per Internet, i dóna possibilitats de descoberta de racons ben diferents de la nostra terra.

Cita el llibre i com a contrapunt a Núria, el santuari o Monestir de Montserrat. N'escruiaria tota una sèrie d'articles, i només per explicar el que sento quan veig la potència d'aquell conglomerat emergint entre l'Anoia i el Bages ja tindria feina dos números. Qui sap com anirà i si tornaré al tema dels santuaris, potser li caldria un plantejament més etnològic, sobre la seva creació i evolució, els seus usos i abusos. Potser només una lectura per damunt de la guia esmentada, i ja teniu dies de festa reservats per tota una temporada; vagi de gust.



Torreciudad.



# QUE EN FAREM DE LA BIBLIOTECA

Adolf Costafreda

Encara que aquesta pregunta també la podríem fer en plural. Jo em referia, més que en cap altra, a la Biblioteca de "La Femosa": Aquesta biblioteca que vam començar fa cinquanta anys. Com que la primera seu de "La Femosa" va ser la Biblioteca del que ara és la Llar del Poble, ja vam començar a fer servir la minsa col·lecció de llibres que hi havia. Quan vam canviar de seu i vam passar a cal Tomàs, tots els llibres que havia comprat "La Femosa" els vam empaquetar i ens els vam emportar. Els tres anys que vam ser a cal Tomàs no en vam tenir gaire cura, ja que no disposàvem d'un espai reservat, però a la nova seu del carrer del Castell 23 sí. De totes maneres, no seria fins el 1992 amb la Biblioteca ben muntada a la nova seu de cal Melis que començaríem a ordenar i classificar per matèries, meticulosament tot aquell fons.

Vam fer un acord amb l'Ajuntament per posar la Biblioteca a disposició de tots els artesencs fossin

socis de La Femosa o no. La biblioteca va funcionar força bé durant uns quants anys, però, poc a poc va deixar de funcionar. Els que feien de bibliotecaris cansats d'esperar "clients", van decidir plegar; això sí, la Biblioteca romandria oberta per tothom que ho demanés a hores convingudes, però tret de comptades excepcions tampoc no ha funcionat.

Durant tots aquests anys la Biblioteca havia crescut molt. Sense comptar les enciclopèdies, el volum de llibres va arribar a més de sis mil exemplars, cosa que ha reduït molt l'espai disponible i, per això, ja no pot créixer més.

Ara tenim una biblioteca que fa la mar de goig, però no funciona i no funciona per diferents raons; primera perquè la gent s'estima més la televisió per entretenir-se que els llibres i encara hi ha els telèfons mòbils amb els quals és pot cercar l'aclariment i el desenvolupament de qualsevol tema. Si aquesta moda segueix desenvolupant-



# MOSSÈN BONIFACI ARGENSÓ. UN CLERGUE LIBERAL A LA PRIMERA MEITAT DEL SEGLE XIX (Part 1)

Felip Gallart, Josep Gallart i Vicent Lladonosa

El catolicisme liberal fou la resposta que una petita part de l'Església Catòlica, culta i progressista, va donar per conciliar els principis del cristianisme amb les idees sorgides de la Il·lustració i després amb la imparable irrupció del Liberalisme i del Romanticisme del segle XIX. Era una petita minoria que volia reformar l'Església acostant-la als seus orígens evangèlics de pobresa i simplicitat i a la vegada modernitzar-la d'acord a les necessitats dels nous temps. Però aquells valors que volien una profunda reforma van topat amb l'oposició de la majoria dels eclesiàstics que, ja sigui per obediència o per convicció, seguiren les directrius de les altes jerarquies religioses de l'Església oficial, que vivia ancorada en els valors de l'Antic Règim i en el conseqüent temor de perdre poder i privilegis.

Els clergues liberals volien un retorn a la puresa evangèlica i una organització més descentralitzada així com la submissió de l'Església al poder civil. Criticaven el luxe de les altes jerarquies eclesiàstiques, els càstigs materials per raons religioses i la total independència i formes de vida de l'església regular. Bonifaci Argensó sacerdot d'Artesa de Lleida i Joan Roig de Puigverd de Lleida foren dos dels seus representants més singulars i significatius.

## Els primers anys

Bonifaci Argensó Moragues va néixer a Lleida el 5 de juny de 1772 (Arxiu Capitular de Lleida, (ACL. Llibre de baptismes de 1771 a 1784, Foli 54). Era fill del matrimoni format per Pere Argensó i Esperança Moragues. El seu pare, Pere Argensó, tenia el tractament de misser, que antigament es donava a persones d'autoritat i a la gent de lletres. En virtut de concurs públic fou col·legial del Seminari Tridentí de Lleida on estudià tres anys de Filosofia, quatre de Teologia Escolàstica i dos de Moral i Catecisme Romà. Va aprovar tots els cursos sense cap problema realitzant dos exàmens de cada assignatura en presència del Bisbe i va defensar dos actes majors de constitucions públiques, un de Teologia Escolàstica i un altre de Moral. Al mateix Seminari de Lleida va ocupar, per concurs general obert, la càtedra de Filosofia fins que l'any 1796, quan tenia 23 anys, fora destinat a la parròquia de Puiggròs on obtingué

les ordes menors i fou promogut al sacerdoci (Archivo Histórico Nacional, (AHN. *Relación de méritos de Bonifacio Argensó*, 12 de febrer de 1814, Consejos, 13386, exp. 344).

## Rector d'Artesa de Lleida

L'any 1802, també per concurs públic, fou destinat a la parròquia d'Artesa de Lleida, poc després que el seu anterior titular, Felip Martínez (Arxiu Diocesà de Lleida, Llibres Parroquials d'Artesa de Lleida, 1801) morís el 23 de novembre de 1801. I així a l'agost d'aquell mateix 1802 ja desenvolupava el sacerdoci a Artesa amb absoluta satisfacció com un "*buen pastor espiritual i buen ejemplo a sus feligreses*" (AHN Relación de méritos de Bonifacio Argensó, 12 de febrero de 1814, Consejos, 13386, exp. 344).

## La Guerra del Francès

Així va anar passant els dies i els anys fins que a l'abril de 1810 la majoria dels artesencs van fugir del poble atemorits pels exèrcits francesos que preparaven el setge de Lleida i ja havien ocupat el marge esquerre del Segre fins arribar al camí d'Artesa pel molí de Vilanoveta. Era el començament de la Guerra del Francès a les nostres terres. Mossèn Argensó "*por no sucumbir al Gobierno Francés ni aderir a sus maximas detestables*" (Arxiu Parroquial d'Artesa de Lleida. Llibre de batejats. Pàgina 78r.) també va fugir, però abans va amagar els llibres parroquials perquè no patissin els previsibles saquejos propis de la guerra. Durant la seva expatriació va suportar amb fermesa tot tipus de persecucions ajudant els sacerdots dels pobles on s'amagava i sense oblidar la seva parròquia artesenca. Durant aquells quatre anys de guerra ferotge va col·laborar estretament amb el Govern del Bisbat, amb el Vicari General i amb el Governador Espanyol, acreditant tothora un gran zel i amor a la Religió i a la Pàtria, així ho assegurava Manuel Guillén, sacerdot de les Borges Blanques, quan avalava el seu bon i lleial comportament durant tota la Guerra del Francès. També assegurava que Mossèn Argensó era un sacerdot "*de buena fama, vida, i costumbres, no suspenso, excomulgado, ni ligado con censura alguna ni con mancha de irregularidad que se sepa*" i per tant digne de

canongies i altres prebendes que poguéss atorgar l'Església (AHN, Relación de méritos de Bonifacio Argensó, 12 de febrer de 1814, Consejos, 13386, exp. 344).

Tot i que les tropes del baró d'Eroles encara no havien alliberat la ciutat de Lleida dels francesos, el 8 de gener de 1814, mossèn Argensó tornava a Artesa després de gairebé 4 anys d'exili. Com deia el mateix Argensó, el general Decref ja tenia bloquejada la ciutat i impedia les sortides de la tropa de l'exèrcit imperial (Arxiu Parroquial d'Artesa de Lleida. Llibre de batejats. Pàgina 78r.) i per tant no hi havia ja cap perill de patir represàlies. Només arribar a Artesa va recuperar els llibres parroquials i va emprendre de nou el seu ministeri. El 14 de febrer capitulava Lleida i la guarnició francesa se situava a Artesa de Lleida (Serafín Clonard, *Historia orgánica de las armas de Infantería y Caballería españolas*) a esperar les guarnicions de Montsó i Mequinensa. L'endemà es posaven en moviment cap a Barcelona.

### El Sexenni Absolutista

Com a la resta del país, les conseqüències de la guerra van ser desastroses per als artesencs i van ser necessaris molts anys per refer-se. Mossèn Argensó va patir la mateixa misèria dels artesencs. L'any 1816 el bisbe de Lleida, Manuel Villar, en una visita pastoral deia que les terres de la rectoria artesenca estaven sense conrear per la misèria i la pobresa que hi havia en la població (ACL, Visites Pastorals, any 1816, vol. XIII bis, p. 106-107). I un any després, Josep Guiu, alcalde d'Artesa, i els seus regidors, Joan Olomí i Mateu Iglésies, comunicaven al Gran Prior de Catalunya de la Religió de Sant Joan que el temple artesenc es trobava en la misèria més absoluta, fins al punt que gairebé no es podien celebrar els oficis de culte diví per manca d'albes i de capes pluvials i les que tenia mossèn Argensó eren inservibles i indecents. L'agricultura no produïa prou per sadollar la fam i resoldre les necessitats de la postguerra i, a més, les secades que es produïen a tota la plana malmetien tots els esforços (Josefina París, *La parròquia de Sant Miquel Arcàngel*). L'any 1917 el poble vivia en tanta necessitat que no podia ni donar cap almoïna per al socors i mínims arranjaments de l'església, i això que l'ajuntament i mossèn Argensó havien fet grans esforços, però l'escassetat dels anys anteriors i sobretot la d'aquell mateix any ho havien fet del tot impossible (Arxiu de la Corona d'Aragó - Sant Joan de Jerusalem Secció 2ª - Armari 12 - Lligall 1, 7 Desembre, 1817.)

En retornar el rei Ferran VII va restaurar

l'absolutisme i va invalidar totalment l'obra constitucional de les Corts de Cadis. El rei va retornar les prerrogatives a l'Església i el mateix 1814 va restablir la Inquisició, decretà el retorn dels jesuïtes, la censura i la repressió de tot pensament liberal. Segons Feliu Montfort (*La clerecia catalana durant el Trienni Liberal*) tant l'Església espanyola com la catalana seguiren fortament adherides a l'absolutisme i no volgueren reconsiderar la seva situació, els seus privilegis i els seus deures dins de la societat i els temps que els tocava viure.

### El Trienni Liberal i l'Església lleidatana

Durant el Sexenni Absolutista el rei decretà moltes mesures contra els constitucionalistes i els liberals que provocaren diferents aixecaments que no tingueren èxit. Fins que l'any 1820 triomfà l'aixecament de Riego i Ferran VII es va veure obligat a jurar la Constitució de 1812 i es van constituir unes Corts. Començava un període de tres anys on s'iniciaren un seguit de reformes per modernitzar l'estat: era el Trienni Liberal (1820-1823).

El Trienni Liberal va plantejar una profunda modernització de la societat i de l'Església d'acord amb la nova mentalitat liberal. El catolicisme liberal va veure el moment idoni per poder dur a terme les seves reformes. Els liberals al poder restabliren la llibertat d'impremta, aboliren els senyorius jurisdiccionals i els privilegis de classe, reorganitzaren l'administració amb un nou codi penal i una nova divisió territorial per províncies, organitzaren la Milícia Nacional i posaren en marxa l'educació pública i gratuïta. Pel que fa a l'Església li imposaren càrregues tributàries, aboliren la Inquisició, reduïren els delmes, secularitzaren el clergat regular, suspengueren les professions religioses i les ordes monacals, posaren en marxa la desamortització de béns del clergat regular, aboliren la Companyia de Jesús, sotmeteren els seminaris conciliars a la Direcció General d'Estudis, afirmaren la potestat civil sobre la disciplina exterior de l'Església i sobre el trasllat d'eclesiàstics, prohibiren la pluralitat de beneficis... La jerarquia religiosa es va oposar al liberalisme i es declarà la seva enemiga irreconciliable. Al bisbat lleidatà Jeroni Maria Torres ja ho havia fet respecte a les Corts de Cadis, Simon de Renteria ho farà durant el Trienni Liberal i Pablo Colmenares quan la Dècada Ominosa. La major part del clergat secular i, sobretot, el regular també s'hi van oposar. Només una petita minoria de clergues lleidatans i joves seminaristes es van alinear amb el constitucionalisme liberal. Homes com els

canonges Francisco Martínez Marina, Martín Laguna, Josep Nogueró, Llorenç Seris i Antoni Forriol, el clergue secularitzat Rafael Ferrer, el beneficiat de la Catedral Anastasi Fleix o els clergues Josep Castel, Manuel Mur, Joaquim Salas i fins i tot religioses de l'Ensenyança que es dedicaven a l'educació femenina com Mònica Roma, Teresa Turull i Josepa Zaydin. Dins del to més radical, fins i tot com a caps de sometent i de partida, Carme Torres (*El fet religiós a les terres de Lleida durant el temps de Ferran VII,*) destaca el carmelita descalç Pere de Sant Jaume, el xantre de la catedral Bru Planes, el capellà de l'Hospital de Balaguer Jacint Monill, el ple de la clerecia de Torà, el rector de Malpàs i els rectors de les parròquies d'Artesa de Lleida, Bonifaci Argensó, i de Puigverd de Lleida, Joan Roig.

### La base del conflicte

Al principi del Trienni sembla que l'Església va agafar una actitud de prudent col·laboració amb el nou sistema. No endebades l'article dotzè de la Constitució postulava que *“la religión de la nación española es y será perpetuamente la Católica y Apostólica, Romana, única y verdadera. La nación la protege por leyes sabias y justas, y prohíbe el ejercicio de cualquier otra”*. Però com diu Antoni Sánchez Carcelén (*Absolutisme i liberalisme: l'Església de Lleida durant el regnat de Ferran VII*) malgrat aquest article els liberals, a més d'efectuar la renovació política, volgueren reformar les estructures eclesiàstiques, sobretot l'aparell econòmic dels membres dels Capítols. La topada entre l'Estat Liberal i l'Església va ser inevitable. Els clergues liberals com mossèn Argensó estaven totalment d'acord amb aquelles reformes. Per això el 19 d'abril de 1820 quan va arribar a les seves mans un edicte signat pel Bisbe de Lleida, Simón de Rentería, per la qual i segons ordenaven les autoritats civils tot el clergat secular i regular de la Diòcesi havia de jurar *con la posible solemnidad la Constitucion politica a la Monarquia sirviendose VSY darme el competente aviso de haberlo asi executado*. Mossèn Argensó comunicava que ja ho havia fet amb solemnitat el 3 d'abril, és a dir 16 dies abans, el mateix dia que ja ho havia fet amb *exactitud* un altre sacerdot liberal, mossèn Roig de Puigverd (ADLL Bisbe Renteria Caixa 5). D'edictes com aquell encara en va arribar altres, com el que obligava els sacerdots i els mestres d'escola

a explicar la Constitució entre els seus fidels i alumnes i prendre informes fidedignes dels que complien amb aquell deure. O el que prohibia l'adhesió del clergat a l'absolutisme i s'ordenava que s'incrementés la propaganda liberal des de la trona dels temples.

### Mossèn Argensó marxa d'Artesa

Al juny de 1822 mossèn Argensó va deixar la parròquia d'Artesa de Lleida i el seu lloc el va ocupar mossèn Pere Pellicer, que va signar la primera defunció el 17 de juny de 1822 (Arxiu Parroquial d'Artesa de Lleida, Llibre de defuncions, 17 de juny de 1822). No sabem per quin motiu mossèn Argensó es va absentar de la seva parròquia. A la causa que es va substanciar vint mesos després contra ell es diu que ho va fer sense el permís del Bisbe, el seu superior, tot i que en data de 25 de desembre de 1823 s'havia fixat un edicte públic a la porta del temple parroquial d'Artesa de Lleida on, en un termini de trenta dies, se li ordenava de tornar a la seva parròquia a complir amb els seus deures religiosos (ADLL, Bisbe Renteria Lligall 6).



**Retaule i altar major de l'església d'Artesa, abans de la Guerra civil.**



# Connecta't al català!

Full informatiu del Servei Comarcal de Català del Segrià/7

## S'acosten les fetes de Nadal i per això vegem-ne algunes curiositats terminològiques. Pare Noel, Pare Nadal, Santa Claus...?

Us heu parat mai a pensar per què diem *Pare Noel*? És a dir, per què fem servir el mot francès *Noël*? Té tradició aquest híbrid catalanofrancès? No seria més lògic de dir-ne *Pare Nadal*, com ja s'havia dit temps enrere? Què fan les altres llengües? Anem a pams. Tradició? No, la nostra tradició natalenca és **fer cagar el tió**. En canvi, fora de casa nostra l'encarregat de portar presents a la canalla és Sant Nicolau, molt venerat a tot el món. El nom neerlandès d'aquest sant evolucionà fins a *Sinterklaas*. I com que els neerlandesos fundaren Nova York (al segle XVII) allà hi fou conegut amb aquest nom, que al segle XIX ja s'havia corromput en *Santa Claus*.



Per aquesta raó *Santa Claus* no és pas el nom que es fa servir a tot el món anglosaxó. A Anglaterra i al Canadà en solen dir **Father Christmas** (literalment, *Pare Nadal*). I en la gran majoria de les llengües del nostre voltant s'han basat en aquest nom: en francès, **Pare Noël**; en italià, **Babbo Natale**; en alemany, **Weihnachtsmann**; en neerlandès, **Kerstman**; en romanès, **Mo• Cr•ciun**; en llatí, segons la Wikipedia, **Pater Natalis**... L'espanyol és pràcticament l'única llengua que fa això tan estrany d'agafar una part del nom del francès (llevant-ne encara la dièresi): *Papá Noel*. Certament, també el portuguès en diu *Papai Noel*, per bé que convivint amb la forma emancipadora *Pai Natal*.

Vist tot això, oi que és més lògic que en diguem **Pare Nadal**?

## Extret de l'article de Jordi Badia a Vilaweb Pare Noel o Pare Nadal? Com es diu?

Segons el TERMCAT, la denominació *Pare Noel* serveix per designar la figura natalenca de l'home gran, amb barba i cabells blancs, vestit de color vermell, que porta un sac ple de regals per a les criatures i que viatja en trineu. Un altre nom que rep aquest personatge actualment és *Santa Claus*. En el cas de *Santa Claus*, cal tenir en compte que en català aquesta forma no va precedida mai d'article personal, i com a vocatiu no es redueix el nom a *Santa*, tal com es fa en anglès.

De fet, però, es tracta de dos noms que corresponen originàriament a persones diferents. En els països anglosaxons, *Santa Claus* és la denominació que rep sant Nicolau, patró dels nens i les nenes. A causa de la semblança de les seves funcions amb les del Pare Noel i de la proximitat de la festa de sant Nicolau, el 6 de desembre, amb les de Nadal, tots dos noms han acabat designant el mateix personatge natalenc.



## I tu, jugues en català?

Entreu al web del CPNL <http://www.cpnl.cat/> jocs i trobareu tota la informació que us cal sobre els jocs en català.

A l'apartat *Cercador* podreu buscar jocs filtrats per tipologia (jocs de taula, multimèdia, llibres, videojocs, puzles i encaixos...) i per edats. A la casella *Llocs*, apareixen els indrets i establiments on podeu comprar-los. A més, hi ha un calendari d'activitats que es fan a tot Catalunya relacionades amb el joc i webs per jugar i enllaços d'interès.

**Servei Comarcal de català del Segrià-Centre de Normalització Lingüística de Lleida**  
[segria@cpnl.cat](mailto:segria@cpnl.cat) [WWW.cpnl.cat](http://WWW.cpnl.cat) / C. del Canyaret,  
12 2007 Lleida. Telèfon: 973054800.

## BALANÇ ANUAL D'ANIMALS DOMÈSTICS A LA PROTECTORA D'ARTESA DE LLEIDA. CONCLUSIONS GLOBALES

Ja fa anys que la protectora d'Artesa funciona. Abans de tenir el refugi vàrem arribar a un acord amb l'alcaldia del Josep Drudis i pel mateix preu que pagaven per gos recollit pels de la "perrera" de Lleida, nosaltres els portàvem a "Procnatur" i després a "Amics dels Animals". Era l'únic poble que ho feia, però sabíem que si se'ls emportava la gossera de Lleida al cap de quinze dies estarien morts. En aquell temps, abans del 2008, era el que passava a totes les gosses municipals i les protectores lluitàvem contra rellotge davant d'aquesta injustícia, ja que els mateixos infractors que els abandonaven es trien la nosa del davant fent valdre els drets dels més forts, amb lleis fetes pels qui tenen el poder a la mà. Finalment el 2008 es va prohibir l'eutanàsia i només es pot aplicar per raons sanitàries quan l'animal està malalt de gravetat i per alleugerir-li el sofriment, tant és que sigui una canera, protectora o un particular. Eutanasiar un animal que es pot curar està prohibit i qui ho fa està incomplint la llei. Amb la candidatura de l'alcalde Ricard Pons, vàrem aconseguir la cessió de l'antic escorxador com a refugi i amb les successives subvencions de la Generalitat, provinents d'adopcions, vàrem aconseguir arreglar els patis i separar l'interior a través de reixes per tal de prevenir baralles etc. La resta d'alcaldis ens han anat donant suport en tot el que hem precisat, preferentment pinso i neteja. La part de veterinària des de les cures fins als medicaments operacions, esterilitzacions etc, corre a càrrec de l'associació, Alternativa ecologista d'Artesa. La novetat de l'etapa actual, amb l'alcaldia de Pere Puiggròs, és la gàbia, totalment segellada, per acollir gats domèstics, ja que els ferals cal tractar-los directament a les colònies. Aquí també hem rebut suport de l'alcaldia i Artesa és un dels primers pobles a controlar-les, però ens falta gent per poder-ho fer amb la rapidesa que voldríem.

Un cop vàrem tenir refugi vàrem legalitzar-lo com a Nucli Zoològic i el primer gos enregistrat fou el Wisky, el set d'abril de 2005, aviat farà catorze anys. Fins al moment s'ha treballat i s'ha acompanyat en diferents accions els animals que segueixen.

| 2005-2017<br>Gossos/<br>gosses. | Adopció   | Escapats i<br>tomats | Morts<br>causes<br>diverses | Portats<br>CAAC | Queden a la<br>protectora | Casa<br>d'acollida | Tornats a prote,<br>Després adoptat |
|---------------------------------|-----------|----------------------|-----------------------------|-----------------|---------------------------|--------------------|-------------------------------------|
|                                 | 456       | 55                   | 18                          | 45              | 7                         |                    | 11                                  |
| <b>Durant el<br/>20018</b>      | <b>21</b> | <b>3</b>             | <b>1<br/>leismània</b>      | <b>5</b>        |                           |                    |                                     |
| Gats/gates<br>20017/18          | 30        |                      |                             |                 | 1                         | 1                  |                                     |
| TOTAL                           | 507       | 58                   | 19                          | 50              |                           | 1                  |                                     |
| TOTAL<br>GLOBAL                 | 647       |                      |                             |                 |                           |                    |                                     |

Val a dir que des que es posà en marxa el CAAC Segrià d'Alcanó el juny de 2014, hem donat en adopció directament des de la protectora 127 gossos i 30 gats. L'entrada d'un gos a Alcanó no és gratis, costa 350 euros cadascun, que es paguen amb l'impost municipal d'un euro per habitant i any, però si no n'hi ha prou l'ajuntament ho ha d'afegir. Això passa a tots els pobles del Segrià que han signat conveni amb el consell comarcal, que són tots excepte Almacelles que ha fet acord amb una protectora pagant una xifra aproximada. El fet és que hi ha pobles que compleixen perfectament el que mana la llei de protecció i ajudats pels Grups Locals són pobles capdavanters i responsables: Alcarràs, Alpicat, Almenar, Alfarràs, Alguaire, Torrefarrera, Rosselló, Alcoletge, Torres de Segre, Albatàrrec, Vilanova de Segrià i naturalment Artesa de Lleida. La resta de pobles fan el que poden per escapar-se'n, com és el cas flagrant de Sarroca de Lleida que en quatre anys n'ha portat només dos aquest 2018, després que Plataforma Animalista Terres de Lleida fes la pressió oportuna perquè així fos. Hi ha pobles que n'han portat poquíssims. Però el més greu és que hi ha dos pobles que encara no n'han portat cap i la frase feta de "al meu poble no hi ha de gossos abandonats" no se la creu ningú. El que passa és que per a ells els gossos són transparents, ni els veuen i com que es traslladen, quan van a la població veïna

els recullen i aquests són els que estan complint la llei de protecció amb la despesa corresponent. Una altra treta que tenen aquests pobles poc complidors és la picaresca, poc intel·ligent, que quan apareix un gos hi ha algun veí que se'l queda, així no cal pagar l'entrada a Alcanó. L'inconvenient que té aquesta sortida és que, si és gossa, en no estar esterilitzada, tard o d'hora criarà i si ja està prenyada no ho saben fins que està a punt de parir, després reparteixen els cadells i es queden tan amples. Aquests cadells donats de qualsevol manera (sense xip, ni vacunes ni preveient l'esterilització...) són els que tenen més números per ser abandonats o descurats, s'escapen etc i van a parar als CAAC's i protectores, també formen les canilles "salvatges", que la nostra llei permet de caçar a trets perquè no ens perjudiquin. Tot això és propi d'una societat endarrerida, hipòcrita, egoista i irresponsable. El consell comarcal està equivocada quan creu que la situació a Alcanó està controlada. Si no fossin els Grups Locals (gent voluntària que hi ha a molts pobles del Segrià que es preocupen d'acollir i donar en adopció els animals de forma correcta, amb el vistiplau de l'Ajuntament, evitant despeses a la població, com queda demostrat en el cas d'Artesa i els pobles complidors), l'entrada d'animals a Alcanó veurien que no baixa, sinó que puja, tal com passa a la resta de Catalunya. Cada any s'hauria de fer un estudi per observar la realitat, repartir-lo per tots els pobles perquè tenen dret a la informació, fer prevenció de cara al proper any i mirar quines són les causes de l'augment d'animals abandonats i perduts. En trobaríem dos de potents: el no xipatge (identificació de l'animal amb microxip) i la no esterilització. Al tres que podríem afegir també importants: el control del xip pels Agents Rurals i la sanció corresponent. També que es compleixi la llei amb l'obligació de tenir un nucli zoològic si la gossa es deixa criar. Hi ha un excés de permissivitat demostrada. Si tot això es complís, amb cinc anys baixaria al 25% el problema dels animals abandonats i la corresponent despesa per part de les alcaldies i el patiment per part dels Grups Locals i protectores, disminuiria abastament.

Plataforma Animalista Terres de Lleida aquest any va fer una campanya de xipatge a preus econòmics (Artesa i 20 pobles del Segrià hi van participar) amb la conseqüent pressió per part del col·legi de veterinaris damunt de l'associació, que no hi estava d'acord per raons òbvies. Ara Plataforma en volia fer una altra per esterilitzar femelles en situació de risc de prenyat (granges, masies, tancats...). Per això necessitava el quiròfan d'Alcanó, però ho han denegat des del Consell Comarcal. Plataforma s'ha quedat a mig camí amb ganes de tancar un cercle que ocasiona despesa i patiment, però hi ha interessos que són superiors a la força i a la voluntat de la gent.

Ens agradaria que les alcaldies, sobretot les més perjudicades, hi diguessin la seva també, ells hi estan tan implicats com les mateixes protectores i associacions animalistes i no haurien de permetre que hi hagués pobles que no compleixen. Fer la mitjana de totes les despeses i repartir-les a raó d'habitants i any, segur que ajudaria i més d'un es posaria les piles fent xipar i pensar al menys, al cap i a la fi és la seva obligació com a administració local. Potser no seria políticament correcte (vigilem de no perdre la posició ni la riulla), però seria just i és necessari! I és clar ens apropiàrem un xic més als pobles capdavanters d'Europa. Altra cosa és, simulació, "postureig".

*"La moral dels pobles i de les persones es demostra segons el tracte que donen als seus animals"*  
Mahatma Gandhi.



**Xico, en adopció.**



**Rita, en adopció.**

# ELS MEUS PRIMERS VIATGES: DE BARCELONA A ARTESA DE LLEIDA

Joan Ramon París Oro

Sempre he cregut que desenvolupem les nostres capacitats a partir de la més tendra infància i l'entorn en què ens va tocar viure. En el meu cas el viatge a Artesa de Lleida el vivia com una aventura per la qual podia defugir una mica l'espai en el qual em trobava. Tot era pura intuïció i sentiments, com correspon a un infant que en els seus primers anys s'obre a un món fascinant i desconegut". Recordo que en els meus primers anys estava acostumat a viure en espais reduïts i com el meu pare tenia l'obsessió de preservar la meua salut em deixava tancat dies a casa perquè no m'afectessin els bacteris. Davant d'aquesta situació colpejava una i altra vegada la porta per la necessitat de sortir a l'espai exterior, de conèixer el que m'envoltava, alhora tan proper i distant. De vegades sortia amb ell els diumenges, i els meus records són d'una Barcelona grisa en què la gent que l'habitava intentava subsistir com bonament podia. Als carrers, les carretes tirades per animals competien amb un trànsit rodat, encara incipient. Quan passava un sis-cents la gent es parava per treure's el barret davant d'aquells agosarats pioners. Una ciutat que s'estava aixecant, sumida en ombres, fosca, amb la mirada posada en un passat en què semblava que es van viure millors temps.

Per tot això la sortida cap al poble representava "una alenada d'aire fresc", i els colors foscos de la ciutat es transformaven en bells colors de vida. Però per a mi, des que era tot just un nadó, el viatge a aquest altre món al·lucinant que es deia Artesa de Lleida començava en el llarg trajecte a bord d'un tren de vapor que anava a "pas de tortuga".

Calia aixecar-se quan era encara de nit, agafar un metro a les cinc del matí ple com un ou de gent que anava a la feina, i recórrer la desolada estació de tren de l'estació de Triomf per arribar fins a l'estació del Nord. Tot just em recobrava de la glopada d'"aire gèlid" que calava fins als ossos a causa de recórrer una estreta i llarga barana en aquell lloc brut i pudent.

A l'estació s'assistia a un perpetu moviment de persones sorgint o movent-se en totes direccions. En llargues fileres eren lliurats des d'una minúscula finestra uns cartrons de color marró fosc. El meu pare facilitava a la meua mare aquells cartrons que



pare facilitava a la meua mare aquells cartrons que semblaven ser importants per poder iniciar el viatge. Dins del recinte, el fum envaïa el lloc. Recordo carreres, seients de fusta de tercera, i alguns de segona que eren ocupats immediatament després d'aquell agosarat exercici.

Mentre tot això passava, tot just uns instants, no deixava de preguntar a la meua mare on era el meu pare? .No podia entendre per què no viatjava amb nosaltres. Intuïa que alguna cosa anava malament i que el món harmoniós i feliç que creia que era no deixava de ser una quimera. Que hi havia alguna cosa que es coïa al seu interior, desajustos que no arribava a comprendre. El tren sortia amb retard i esperava aquell xiulet estrident que conformava l'inici d'aquell viatge. Encara que em bolcava a la finestreta poc durava el meu goig ja que els túnels pels quals transcurríem feien que aviat desistís de tan gran empresa. Llavors, enfocava l'atenció en els companys de viatge, gent en general camperols que carregats amb fardells tornaven als seus pobles d'origen. Allà en aquell compartiment s'amuntegaven embalums, maletes velles, fins gallines que cantaven per amenitzar les llargues hores de tedi. Els bancs eren incòmodes; amb la gent amuntegada amb prou feines quedava espai per seure. Sovint l'atmosfera resultava d'allò més carregosa, no em quedava més remei que mirar per la finestra. Així a poc a poc albirava com el paisatge s'anava transformant lentament. Així els pins que poblaven les muntanyes terroses de mica en mica desapareixien per arribar a un pla on predominaven les majestuosos oliveres. Davant la llarga fila de fileres cobertes de vegades per la boira, sabia que ja no quedava gaire per arribar a



l'interminable destinació. I la meua mare, sabia ella, m'ho confirmava amb el somriure de qui sap que cal apurar els últims instants abans d'arribar a la meta. A les parades que feia el tren en estacions que en aquella època estaven a "cel obert" com és el cas de Sabadell o Terrassa, les aglomeracions a les andanes arribaven a graus extrems. Observava, amb sorpresa infantil, com un grup d'adults discuteixen a l'hora d'agafar el tren. Encara recordo un home amb el bitllet a la mà, encarant-se amb el cap d'estació, per no haver pogut pujar a un tren col·lapsat. La imatge de consol d'una dona amb nens petits, intentant calmar la frustració d'aquell individu va romandre clavada a la meua retina, mentre que lenta i inexorablement el comboi s'anava allunyant de l'estació.

Resultava, als ulls d'un nen, sorprenent, com el fum provinent de les fabricues tèxtils es barrejava amb el provinent de la màquina de vapor del tren. La densa fumera era amenitzada per sorolls feridors de factories en què les persones com autòmats imitaven la famosa pel·lícula de Chaplin "Temps moderns".

Quan arribàvem a Manresa sempre hi havia un canvi continu de passatgers. Riuades de gent que baixaven i eren reemplaçades immediatament per altres que s'afanyaven a ocupar els escassos llocs buits. Curiosament era en aquell lloc on es produïen les "trobades casuals" en què et retrobaves amb algun amic o familiar del qual havies perdut la pista des de feia molt de temps. Les converses s'entrecruaven atabalades en tan reduït espai com era el del vagó. Tothom parlava alt, perquè l'alegria o l'aflicció es contagiaven amb la resta del passatge. No obstant això, en algunes ocasions aquesta era interrompuda quan irrompia un personatge vestit amb una sotana llarga de negre. Amb veu enèrgica parlava de qüestions que jo no podia entendre, però que feia a que tothom li prestés atenció. Resultava evident que no tots érem iguals i que aquell home pretenia alçar-se per sobre dels altres.

Quan arribàvem a Cervera, el vagó s'havia quedat pràcticament buit. Era llavors quan la meua mare aprofitava per llegir una estona.

"Estigues quiet que vull llegir el que ens queda del trajecte" em deia.

Aquesta és la primera imatge que tinc de l'acte de llegir, quan veia una actitud que em resultava incomprensible per les meves pupil·les. La meua mare agafant un feix de paper, obrint a poc a poc, escrupolosament, clavant la vista en aquell estrany objecte.

En aquells moments el temps semblava transcórrer a poc a poc, entretenint-me quan al "passar pàgina" escoltava el so que produen els fulls de lectura. Aquell so envaïa el vagó, produint un ressò vivaç al llarg de l'estança. Esperava amb impaciència aquell soroll,

de vegades trigava molt i altres ja no tant quan la lectura era limitada.

Al llarg del trajecte tenia una lluita frenètica amb ella. Intentava tant sí com no que m'adormís, però jo em rebel·lava. No estava disposat a desapropiar cap segon de tan gran aventura. Tot i que el viatge era llarg, sentia la necessitat d'aprofitar tots els instants per observar, percebre tot el que m'envoltava. Però, al final queia rendit, habitualment entre les estacions de Tàrrrega a Mollerussa. El continu sotragueig del tren, constant i monòton, era el mitjà adequat per caure en braços de Morfeu. El somni durava poc, la meua mare em despertava abruptament perquè ja arribàvem a l'estació final del recorregut.

"Podries haver-te adormit molt abans"; deia amb expressió que anava entre l'enuig i la resignació. Però amb prou feines l'escoltava, bolcant-me de nou a la finestreta per observar un edifici antic que s'alçava majestuosament al cim d'un turó. Per a mi aquell lloc era com un castell de conte (encara que no fos ni fortalesa ni tampoc conte) que obriria les portes a un altre món.

La sirena del tren sonava insistentment per anunciar als soferts passatgers que entràvem en una estació potser més gran, però no gaire diferent de la d'origen. Sortíem sense apressar-nos, i transitant pels vagons ens trobàvem immersos en quantiosos núvols de vapor que cobrien el lloc.

El moviment de la gent també s'assemblava a la de l'estació de Barcelona: nois venent diaris, gent comprant tabac a granel en llocs improvisats, mocadors per a senyores, etc ...

Encara a la porta de l'estació, era possible veure a la dreta un antic bar on es reunien els que manegaven tot tipus de mercaderies. Al davant es dibuixava una rambla solitària i trista, però aquell lloc era tan sols un miratge del que aquella ciutat em podia oferir: bells colors, autèntics símbols de vida.



Estació de Lleida, anys seixant del segle XX.

# " GALANT DE NIT "

Juan Antonio Lucena

Lo Sisquet era un home molt estimat a les *Sederias Catalanas*, feia d'encarregat, i una molt bona oferta del primer gran Centre Comercial a Lleida, *Simago*, li va fer prendre una decisió a contracor. Ara, ho faria al Centre Comercial i cada dia aniria caminant des del carrer Víctor Pradera -a on vivia-, passant per l'avinguda Catalunya, fins a la plaça Espanya on es trobava el seu nou treball. De dilluns a dissabte, matí i tarda, excepte el dimecres que feia festa cada tarda, eren les seues jornades setmanals.

Lo Sisquet xalava per les antiguitats i en el seu camí cap a la feina no deixava mai de perdre cinc minuts per mirar els aparadors de ca l'Alió, antiquari situat a la cantonada de l'avinguda Catalunya amb Alcalde Costa. Aquell dilluns, com cada dia que treballava, es va aturar davant de l'aparador per mirar el seu contingut i li va sobtar veure un "galant de nit" amb una jaqueta, un pantaló i una corbata penjades. No era normal que un antiquari tingués roba de segona mà per vendre.

- *Bona tarda Ramon, estic intrigat per una cosa que m'ha sobtat una mica, com és que vens roba de segona mà? I aquest "galant de nit"*

*d'on l'has tret?* •2d lo Sisquet, dimecres a la tarda, encuriós pel "galant de nit" amb jaqueta, pantaló i corbata inclosa, preguntava a l'amo de la botiga d'antiguitats, amb la confiança que li donava l'amistat que feia anys tenien.

- *Mira Sisquet, tu ets el primer a saber-ho. La setmana passada vaig estar a la casa de subhastes Christie's de Londres i vaig aconseguir aquest "galant de nit" que havia pertangut a l'Alfred Hitchcock. El vestit i corbata que hi ha penjats els vaig obtenir en una subhasta d'Hisenda, era d'un home solter, com tu, que va morir sense descendents i totes les seues pertinences van anar a parar a l'Estat. El lot era de mobles molt antics*

*i la roba que hi havia als armaris.*

- *Hòstia noi, lo d'Hitchcock t'haurà costat un colló?*  
- *No pensis, ho he adquirit per vint mil pessetes i segur que trauré el triple.* •2d Lo Ramon Alió ho tenia molt clar. L'Agrupació d'Antiquaris de Catalunya publicava un catàleg amb totes les peces més destacades i estava convençut que algun admirador d'Hitchcock pagaria el triple del seu valor.

Una tarda festiva de dimecres, quan passava pel davant de l'antiquari, va veure un home dintre la botiga que s'estava interessant pel "galant de nit". Dies més tard va comprovar que aquell home havia comprat el vestit però, no el "galant de nit" ni la corbata.

Era, pels vols de la festa major de Sant Anastasi que lo Sisquet, després d'haver donat un tomb per Lleida, pujava l'avinguda Catalunya cap a casa seua quan va aturar a mirar l'aparador de l'Alió. En el mateix moment que les campanes de la Catedral Nova tocaven les 12 de la nit, es va fixar en el "galant de nit", i va veure com la corbata l'estrenyia amb un nus molt fort. Un calfred el va envair i no va entendre el per què. L'endemà quan va

passar per la botiga, camí de la feina, es va estranyar en percebre com del "galant de nit" penjava la corbata fluixa i baldera.

- *Aquesta corbata me la compro!* Lo Sisquet ho va tenir clar. No podia comprar el "galant de nit" però sí la corbata.

Les oficinistes, el gerent i l'encarregat del Simago, l'últim dissabte de cada mes, feien un sopar. Darrerament, des que el gerent i lo Sisquet tenien cotxe, un seat 127, anaven a sopar a La Barretina d'Artesa de Lleida. Molts dilluns, mentre lo Sisquet feia el cafè del matí al restaurant el Greco, s'havia trobat a l'Aixut, l'amo de La Barretina, i havien fet amistat. Al Greco, s'aplegava molta gent dels pobles



que esperaven el cotxe de línia per tornar cap a casa i l'Aixut sempre trobava algú d'Artesa per fer petar la xerradeta. Aquest dissabte, l'últim de maig, van anar a sopar a La Barretina. Sempre estaven encantats amb les atencions de l'Aixut: - *A veure Aixut, què ens recomanes per avui?* Lo Sisquet, abans de demanar, sempre escoltava les explicacions del seu amic i aquest s'esplaiava amb les excel·lències dels plats que ja tenien preparats. I el sopar acabava amb l'habitual cantarella de l'Aixut: "aquesta ampolla de conyac té més de 20 anys, guaita Sisquet, encara té teranyines. Disfrutaràs com mai ho has fet".

- *Ah, Sisquet, i aquesta corbata de ratlles que portes et cau que ni pintat* - l'Aixut sempre es fotia, amb afecte, de com vestia el seu amic. Acabats de sopar van tornar a Lleida i lo Sisquet va portar a casa a les dues noies que l'acompanyaven al 127. Mentre la son l'envaïa, va aparcar al carrer Víctor Pradera, a prop d'on vivia. Vorejaven les 12 de la nit quan començava a pujar les escales del pis. De sobte, va notar que la corbata li estrenyia massa el coll i amb una mà la va afluir, però, el nus es va tornar a estrenyer i cada vegada més fort. Començà a faltar-li aire per respirar quan va obrir la porta del pis i amb les dues mans es va traure la corbata i la va penjar. No li va donar cap importància i atribuïa, la falta d'aire, a la calor que ja començava a fer al maig. L'estiu començava a treure el cap i lo Sisquet repetia rutina setmanal. Un dilluns mentre prenia cafè i llegia *La Mañana*, es va interessar per la notícia de la mort, en accident de cotxe, d'un home

que li sonava d'alguna cosa la seua fisonomia. Va mirar molt concentrat la foto "aquesta cara em sona" però, per molt que es va esforçar no va poder traure'n l'entrellat: "de què conec aquest home?" S'apropava la revetlla de Sant Joan i els habituals dels sopars de l'últim dissabte de mes, en preparaven un a La Barretina. Com sempre, l'Aixut, els va fer tota la faramalla que tant els agradava i no es va estar de dir-li al Sisquet: "aquesta corbata de ratlles no te la traus per res del món". Havent sopat volien participar de la revetlla que se celebrava a Artesa de Lleida. Lo Sisquet, els va dir que no es trobava bé i que marxaria cap a casa. Ja de tornada, a la carretera, va mirar el rellotge i va veure que eren les 12 de la nit, llavors, la corbata va prendre vida i començà escanyar-lo com un lleó escanya la seua presa. Amb una mà, se la va afluir una mica, però el nus continuava estrenyent-se. La carretera d'Artesa de Lleida a Lleida era molt estreta i no trobava res a la vora per parar i afluir-se-la amb les dues mans, a més a més, un camió que segurament havia carregat fruita en alguna de les cooperatives del poble, l'apressava perquè corregués més. No havia aconseguit afluir aquell nus que l'estava ofegant, i encara li quedava un bri de llum abans de la foscor, quan li va vindre al cap qui era la persona que dies enrere havia vist al diari: "era l'home que va comprar el vestit a l'antiquari".

Mesos més tard, l'antiquari Ramon Alió amb la seua dona, es va presentar al restaurant La Barretina. L'Aixut es va quedar garratibat quan va veure que l'antiquari portava la corbata de ratlles d'en Sisquet.



# UN POEMA PER A TU

M. Assumpció Cornadó

D'alguna manera,  
quan t'escriu un poema,  
és per a mi una forma  
d'abraçar-te el cos  
amb els braços de l'ànima  
i de dir-te això i allò,  
a la vora d'un foc  
que mai s'apaga.

Lluny dels ulls  
però a prop del cor,  
del goig, del deler, l'amor,  
el crit i la rauxa;  
del dol, la tendresa,  
el sanglot i la llàgrima.

Des d'aquí puc somniar-te,  
desvetllar-te el silenci de la nit,  
caminar-te per llocs on mai has anat,  
ser l'oceà i després en el teu onatge,  
puc navegar-te lentament.

Fer de la teva pell la paraula  
i de la teva sang la tinta,  
puc crear la màgia que ens troba  
i des d'allà invocar-la,  
puc endinsar-me en el teu cel  
i volar-te cada matí.

I és a través d'aquesta màgia,  
que tinc la certesa  
que un dia, no sé quan  
tu i jo ens trobarem.

Un lloc, un dia, una cita...  
un segur "no sé què dir"  
el temps haurà passat  
però no ens importarà  
doncs les ànimes,  
no tenen edat.

# CRÒNIQUES DEL CF ARTESA DE LLEIDA

Oriol Liarte Torrelles

## CF ARTESA DE LLEIDA 0 CE ALGUAIRE 2 (23/09/2018)

Un Alguaire superior es va emportar els 3 punts del municipal d'Artesa. A la primera part, l'Alguaire va dominar i va crear perill a l'àrea rival. Un migcampista dels visitants va aprofitar un mal refús de la defensa de l'Artesa per establir el 0-1. Uns minuts més tard, va arribar el 0-2, a través d'una jugada per banda, que deixa al davant sol davant del porter i defineix l'1 contra 1. L'Artesa, per la seva part, va crear perill en alguna ocasió aïllada, però sense èxit. A la segona, el partit es va trencar i es va convertir en un atac i gol, amb ocasions clares en els dos bàndols. Cap dels dos equips va poder anotar, deixant el resultat immòbil.

**CF Artesa de Lleida:** A. Quintero, I. Borrell (C. Camí), M. Rodríguez, E. Liarte (S. Balló), M. Milovanovic, S. Jamanca (O. Mor), J. Liarte, K. Vásquez (O. Liarte), V. Carretero, Al Blanco i S. Ortiz.

**CE Alguaire:** G. González, N. Llebot (A. Giró), P. Baró (F. Castro), S. Mir, D. Galiano, X. Fulla (E. Ruiz), J. Galiano, A. Díaz S. Molet), V. Domingo, A. Soldevila (G. Bosch) i O. Angurell.



**Córner de l'Artesa contra l'Alguaire.**

## CF ARTESA DE LLEIDA 2 AF LES 1 (30/09/2018)

L'Artesa aconseguix els 3 primers punts de la temporada en un partit disputat. Els visitants proposaven un joc directe, que els atorgava ocasions de gol aïllades. Els blanc-i-blaus, per la seva part, van seguir amb el joc combinat habitual. Ben aviat va arribar el primer gol pels locals, amb una jugada estel·lar de Seku Ballo, que agafa la pilota al mig del camp i se'n va de cada jugador que se li oposa. Llavors els de Les van sortir a per l'empat, i el van aconseguir en una jugada a

a pilota parada. Es va arribar a la mitja part amb un resultat just pel que estava passant al terreny de joc. A la segona, els visitants van apostar per un joc més ofensiu, creant perill en certes ocasions. Tanmateix, l'equip que es va endur el matx va ser l'Artesa, a través de Kevin Vasquez, rematant una pilota que ve d'una gran jugada per banda dreta. Als instants finals el Les va tenir ocasions per empatar, però la defensa i porter dels blanc-i-blaus les van malbaratar.

**CF Artesa de Lleida:** S. Costa, O. Liarte (O. Mor), I. Borrell, M. Rodríguez Ò. Márquez), S. Ballo, S. Jamanca (M. Iglésias), C. Camí, J. Liarte, K. Vásquez (E. Liarte) i A. Blanco (M. Bayo).

**AF Les:** E. Horta, P. Perdices, D. Moreno, X. Lanza (E. Valentín), Ch. Valiente (J. Cabau), J. Oreiro, C. Zalazar, R. Annett (S. El Medhali), O. Oreiro, J. Pellicer (H. Moreno) i R. Rella.



**Jugada del Les a l'àrea de l'Artesa.**

## CF PUIGVERTENC 3 2 CF ARTESA DE LLEIDA 2 (07/10/2018)

Derbi intens i disputat que s'emporta el Puigverd per la mínima. A la primera part els locals van portar el ritme del joc, mentre que l'Artesa oferia un joc directe però poc efectiu. En una jugada per banda dreta el Puigverd va anotar l'1-0, definint amb un tir creuat. Uns minuts després, els locals van augmentar l'avantatge amb el 2n gol, aquest cop per banda esquerra. Eren els pitjors minuts de l'Artesa, però van resistir els atacs dels locals i es van refer. Tot just abans de la mitja part, els blanc-i-blaus van marcar el 2-1, en un córner on Marc Rodríguez recull un refús i envia la pilota al fons de la xarxa. A la

segona, els de Puigverd es van llençar a l'atac i van crear nombroses ocasions de gol per sentenciar. En una d'aquestes, va arribar el 3-1 que semblava definitiu. Llavors, els locals es van relaxar i els d'Artesa van aprofitar per apropar-se a l'àrea rival i crear perill de gol. Així, Sergio Ortiz va marcar el 3-2, que donava esperança als visitants, rematant una pilota morta dins l'àrea del Puigverd. Quedava poc temps, però l'Artesa va disposar d'alguna ocasió més per empatar el partit, que malauradament no va ser capaç de transformar.

**CF Puigvertenc:** R. Seller, J. Barberà, Q. Hugué, G. Herrera, S. Arenas A. Cissé), C. Sánchez, S. Reig, A. Ibars, C. Bolívar, R. Besó i G. Palou (A. El Kharmri).

**CF Artesa de Lleida:** S. Costa (A. Quintero), Ò. Márquez, I. Borrell, M. Rodríguez, E. Liarte (J. Liarte), M. Iglésias S. Jamanca), S. Ballo, C. Camí, K. Vásquez (S. Ortiz), A. Blanco (V. Carretero) i M. Milovanovic.



Jugades de l'Artesa a làrea del Puigvertenc.



#### **CF ARTESA DE LLEIDA 4 CF SPORTING DE PINYANA 2 (14/10/2018)**

Victòria èpica de l'Artesa davant el co-líder. Tot el matx va estar marcat per una pluja intensa i constant, que va deixar el terreny de joc impracticable. A l'inici de la primera part va arribar el primer gol dels visitants, en un xut llunyà que sorprèn al porter local. Uns minuts després, els blanc-i-blaus van empatar el partit, en una pilota morta que remata Òscar Vega al fons de la xarxa. A continuació, l'Artesa va capgirar el marcador,

a través d'una jugada de velocitat de Sekou Ballo, que dribla al porter rival i marca el 2<sup>n</sup>. A la segona, va haver-hi encara menys joc pel mal estat del camp degut al temporal. L'Sporting va empatar el partit aprofitant una pilota morta a l'àrea. Llavors, els visitants es van créixer i van anar a per la victòria, generant ocasions de gol. Tanmateix, a les acaballes del partit, qui va marcar el 3er va ser l'Artesa, obra de Sekou Ballo, després d'aprofitar una passada a l'espai que el porter rival no arriba a tallar. Els locals van defensar el resultat fins al final i en una contra va arribar el gol de la sentència, per mitjà de Kevin Vásquez, que finalitza amb un xut creuat.

**CF Artesa de Lleida:** A. Quintero, O. Mor, Ò. Márquez, I. Borrell, M. Rodríguez (K. Vásquez), M. Iglésias (E. Liarte), S. Ballo, J. Liarte (A. Blanco), V. Carretero, M. Bayo (S. Jamanca) i S. Ortiz (P. Batlle).

**CF Sporting de Pinyana:** M. Aloy, A. Guerris, D. Sarroca (R. Pérez), J. Ventaja, J. Regol, A. Alòs, A. Cuy, J. Perpiñà (A. Lorenzo), I. de la Iglésia, J. Majos i P. Llena.

#### **CF SOSES 3 CF ARTESA DE LLEIDA 1 (20/10/2018)**

Victòria del líder davant un Artesa lluitador. El partit va començar de cara pels locals, que ben aviat van marcar el primer, de penal. El Soses portava el ritme del partit, però sense crear ocasions clares. Tot i així, en una pèrdua de l'Artesa, els locals van aprofitar per marcar el 2-0 en una jugada combinada. A la segona, l'Artesa va retallar distàncies amb un xut ras de Marko Milovanovic. Això va revolucionar el partit, fent créixer la intensitat dels dos equips. El partit estava trencat, amb arribades a les dues àrees, tot i que les ocasions més clares les va tenir el Soses. Aquests, van aprofitar una nova pèrdua al mig del camp de l'Artesa, per marcar el 3-1 definitiu. Els visitants van tenir alguna ocasió per retallar distàncies, però no van ser capaços de transformar-la.

**CF Soses:** A. Ribes, G. Mesalles, P. Izcara, R. Palau, C. Centellas, A. Vallés, M. Mesalles, J. Eritja, O. Mesalles, A. Giménez i M. Bangoura.

**CF Artesa de Lleida:** C. Quintero, Ò. Márquez, I. Borrell, M. Rodríguez, E. Liarte, S. Jamanca (P. Batlle), J. Liarte M. Milovanovic), K. Vásquez (S. Ballo), V. Carretero, M. Bayo (C. Camí) i A. Blanco.

## CF ARTESA DE LLEIDA 2 CF ROSSELLO 1 (28/10/2018)

Tercera victòria a casa dels blanc-i-blaus en un partit igualat. A l'inici del matx, poques ocasions degut al mal estat del terreny de joc. Cap dels dos equips va ser capaç de crear ocasions clares. A les acaballes de la primera, els locals van obrir el marcador amb un llançament de falta magistral d'Ivan Borrell. Tanmateix, la reacció del Rosselló va ser immediata. Primer ho va intentar a través d'un penal que atura Sergi Costa, però que del refús neix un 2n penal. Aquest cop, el Rosselló va marcar l'empat. A la segona, hi van haver ocasions en els dos bàndols. L'Artesa va ser l'equip que va anotar, mitjançant una recuperació de Sekou Ballo. Aquest inicia una jugada per banda que ell mateix finalitza, després d'una passada de la mort. Quedava temps perquè el Rosselló empatés, però l'Artesa va presentar una defensa sòlida que ho va impedir.

**CF Artesa de Lleida:** S. Costa, O. Mor (J. Liarte), Ò. Márquez, I. Borrell, M. Rodríguez, M. Iglésias, S. Ballo, M. Milovanovic (S. Jamanca), C. Camí, V. Carretero i S. Ortiz (K. Vásquez).

**CF Rosselló:** J. Calleja, A. González, M. González, À. Aranda, O. Carrió, A. Botargues, J. Mayoral, G. Domingo (M. Bañeres), J. Tomàs (A. Abad), I. Fuster i C. Morgado.



**Gol de falta d'Ivan Borrell.**



**Córner contra el Rosselló.**

## CF SUDANELL 1-0 CF ARTESA DE LLEIDA 0 (04/11/2018)

Victòria del líder davant un Artesa lluitador. Primera part igualada, amb ocasions en els dos bàndols, tot i que els locals van ser els que més es van apropar al gol. Els d'Artesa van plantejar un joc defensiu per parar el Sudanell. D'aquesta manera, es va arribar al descans amb empat a 0. A la segona part, el Sudanell va pujar la

intensitat en l'atac, i els locals començar a crear perill en l'àrea dels visitants. L'Artesa aconseguia malbaratar totes les ocasions, ja sigui amb grans parades del porter o amb rebutjos d'una sòlida defensa. Malgrat tot, a les acaballes del partit, el Sudanell va aconseguir el premi a la insistència, el gol de la victòria. Aquest va arribar a través d'una jugada a pilota parada. En l'últim sospir, l'Artesa va tenir l'ocasió més clara del partit per empatar, amb un xut creuat davant del porter rival, que no va poder transformar. S'ha de remarcar el gran treball dels d'Artesa, que no li van posar les coses gens fàcils al Sudanell.

**CF Sudanell:** R. Fornós, I. Cerdà (D. Gil), A. Minobes, P. Estopà, R. Calvo (S. Puig), D. Sentís (D. Bosch), J. Calderón, K. Cerdà (E. Minobes), A. Cifré, S. Ortega i A. Real (S. Hernández).

**CF Artesa de Lleida:** C. Quintero, O. Mor (P. Batlle), Ò. Márquez, I. Borrell, M. Rodríguez, M. Iglésias (E. Liarte), J. Liarte, K. Vásquez (C. Camí), V. Carretero, M. Bayo (S. Ballo) i M. Sahanoko (S. Ortiz).

## CF ARTESA DE LLEIDA 1 A E GOLMÉS 0 (11/11/2018)

Quarta victòria consecutiva de l'Artesa a casa, aquest cop davant el Golmés. Partit disputat i intens on els dos equips van lluitar fins al final. A la primera part, els locals van ser superiors i van originar jugades combinades on faltava èxit en la finalització d'aquestes. La segona part va estar igualada, amb ocasions en els dos bàndols. En una jugada treballada de l'Artesa, l'àrbitre assenyalava penal en una caiguda dins l'àrea rival. El davanter Marko Milovanovic va ser l'encarregat de transformar-lo, amb un xut col·locat. Llavors els visitants van augmentar les ganes i la intensitat per aconseguir l'empat. Els blanc-i-blaus van mostrar una sòlida defensa i el propi porter va realitzar diverses aturades de mèrit. D'aquesta manera es va arribar al final del matx.

**CF Artesa de Lleida:** S. Costa, O. Mor, Ò. Márquez, I. Borrell, M. Rodríguez (S. Ortiz), M. Iglésias, S. Ballo, J. Liarte (E. Liarte), K. Vásquez (M. Milovanovic), V. Carretero (M. Bayo) i M. Sahanoko (A. Blanco).

**AE Golmés:** G. Planes, A. Palau, J. Reyes, A. Font, E. Pinar, J. Mayoral, E. Montiel, J. Costa (N. Basse), J. M. Gasset, J. Albar (A. Jiménez) i F. Castilla.

| EQUIPS            | Punts | PARTITS |    |   |    | GOLS |    |
|-------------------|-------|---------|----|---|----|------|----|
|                   |       | J       | G  | E | P  | F    | C  |
| CF Sudanell       | 33    | 11      | 11 | 0 | 0  | 40   | 6  |
| CF Alguaire       | 29    | 11      | 9  | 2 | 0  | 29   | 12 |
| CF Soses          | 28    | 11      | 9  | 1 | 1  | 28   | 8  |
| CF Sp. Pinyana    | 24    | 11      | 8  | 0 | 3  | 21   | 13 |
| CF Puigvertenc    | 21    | 11      | 6  | 3 | 2  | 23   | 14 |
| CE Benavent       | 19    | 11      | 5  | 4 | 2  | 24   | 19 |
| CF Pardinyes      | 17    | 11      | 5  | 2 | 4  | 24   | 17 |
| AT Almacelles     | 16    | 11      | 5  | 1 | 5  | 20   | 17 |
| AE Golmés         | 13    | 11      | 4  | 1 | 6  | 16   | 21 |
| CE Aitona         | 13    | 11      | 4  | 1 | 6  | 13   | 22 |
| AT C Alpicat      | 12    | 11      | 4  | 0 | 7  | 20   | 24 |
| CF Vilanova Barca | 12    | 11      | 3  | 3 | 5  | 21   | 26 |
| CF Artesa Lleida  | 12    | 11      | 4  | 0 | 7  | 14   | 20 |
| CF Rosselló       | 11    | 11      | 3  | 2 | 6  | 16   | 23 |
| FC Alcarràs B     | 10    | 11      | 3  | 1 | 7  | 21   | 27 |
| CF La Granja      | 7     | 11      | 2  | 1 | 8  | 12   | 32 |
| CF Arbeca         | 6     | 11      | 2  | 0 | 9  | 18   | 29 |
| AF Les            | 3     | 11      | 1  | 0 | 10 | 7    | 37 |

# ENTRETENIMENTS

MOTS ENCREUATS Miquel A. Navarro

Solucions pàgina 35

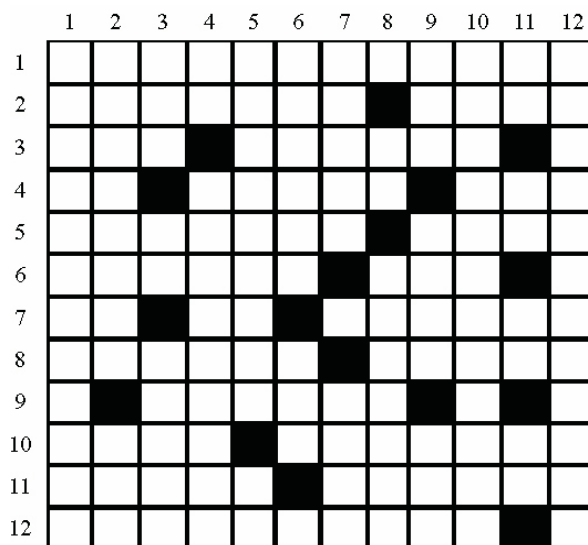
## HORIZONTALS

1. Llogaret del municipi d'Almacelles. 2. Conjunt de pollets. Per embarcar o desembarcar. 3. Acció consumada. Al revés, facin rinxols. Nitrogen. 4. Primera i segona. Al revés, caverna, cova. És tant escarransit que li'n falta cent. 5. Oscil·len, belluguen. Poca quantitat de calor grega. 6. Cobraven, obtenien. Al revés, del verb fer. Vocal. 7. A tu. Lèxic Normal. Engalanats. 8. En plural, cert estil arquitectònic. Talli fusta o ferro. 9. Vocal. Per exemple un ànec. Acaba infinitius. Cinquanta. 10. Circuit que no acaba de funcionar. Infermera que usa certes pinces. 11. Relatiu al rei. Ben mirat no és cara. 12. Finca senyalada amb fites.

## VERTICALS

1. Planta molt olorosa. 2. Cadell de la llebre. Per fer moure la barca. 3. Nom, paraula. Abans de Buda. Ull per ull. 4. "H" tal com sona. D'una sola línia. 5. Dona d'un país americà. Consonant doble. 6. Publiquen. Punt cardinal que ha perdut el nord. La rodona. 7. Relatiu al nas, però al revés. Mil. Pèrsia. 8. Cinquanta. Social Capitalisme. Esmentada més amunt. 9. Sobre, per sobre. Al revés, els anys que

tens. No és un infant prou rodó. 10. Poble del Segrià molt tossut. 11. Escola Rural. ¿Hi va néixer Abraham?. Transport Radial. Repetit, extraordinària. 12. Al revés, el fet de posar balises.





## PROBLEMA D'ESCACS

Albert Batiste

Juguen blanques i guanyen en 3 moviments.



## ENIGMA

Sabeu com es diuen aquestes eines i per a què serveixen?



**Solució a l'enigma del mes passat:**  
 Al carrer Nou, número 20. A ca la Marta.

## SOPA DE LLETRES

Miquel Àngel Navarro

Busqueu 11 unitats de mesura.

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| A | J | O | U | L | E | V | L | U | M |
| M | I | G | O | C | K | A | O | L | E |
| P | R | A | U | D | C | E | D | L | I |
| E | T | R | I | S | O | D | N | E | T |
| R | I | M | A | R | G | O | L | I | K |
| E | Z | P | D | E | T | E | G | E | R |
| C | T | T | A | W | E | P | R | J | A |
| O | R | D | E | D | X | T | O | U | F |
| P | E | N | O | G | E | S | X | I | R |
| C | H | I | N | M | D | I | G | O | D |

## SUDOKU

Lluís Gil

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
|   |   |   | 5 |   |   |   |   |   |
| 5 |   |   |   | 9 |   | 3 | 2 |   |
| 8 |   |   |   | 3 | 7 | 1 |   | 6 |
|   | 6 |   |   |   | 8 |   |   | 5 |
|   |   | 8 |   | 4 |   |   | 6 |   |
|   |   | 4 |   |   | 9 |   | 8 |   |
|   | 8 | 6 | 4 |   |   |   |   |   |
|   | 2 | 3 | 9 | 8 |   | 6 | 4 | 7 |
|   |   | 5 |   |   | 3 |   |   |   |

# HO HEM LLEGIT A...

ATLETISME CURSES POPULARS

Segre, dilluns 3 de desembre de 2018

## La solidària Cursa d'Artesa reuneix 750 participants

La prova col·labora  
amb La Marató de TV3

### REDACCIÓ

(ARTESA DE LLEIDA) Un total de 750 participants es van reunir ahir a la sisena edició de la Cursa i Caminada Solidàries per La Marató de TV3, celebrada a Artesa de Lleida, i que es van adjudicar Antoni Carulla i Elisa Lladós en la modalitat de 10 quilòmetres.

Aquesta distància era la prova reina d'una jornada que també va oferir una carrera de 5 quilòmetres, les dos puntuables per a la Lliga Ponent, i caminades sobre aquestes mateixes distàncies, a més de curses infantils. Les carreres van acollir un total de 350 participants, men-



Els participants de la Cursa i Caminada Solidàries per La Marató de TV3, a la línia de sortida.

tre que un total de 400 es van donar cita en les caminades. A la prova llarga, Antoni Carulla (Runners Balaguer) es va imposar amb un registre de 34.18, seguit d'Alexandre Tàssies (Li-

nyola), que va fer un temps de 35.05, i de Francesc Jové (Doval Andorra), que va creuar la meta a 35.55. En dones, Elisa Lladós (Clos Pons Thai Runners), amb un temps de 44.00, va ser

la vencedora, seguida de Marian Paredes (Sicors), amb 44.18, i de Patricia Martínez (Els Tres Tossals), amb 46.05. Als 5 quilòmetres van vèncer Sergi Nunes i Cecília Coromina.



## BONES FESTES I FELIÇ 2019

## TELÈFONS I HORARIS D'INTERÈS

Ajuntament .....973 16 71 62  
 Assistent social: dimecres alterns.....973 16 71 62  
 Correus: dilluns a divendres, 8-10 h, dissabte 8-9h  
 Farmàcia.....973 16 72 04  
 Veterinari de la Protectora Local:  
 Emma Solé.....618909512

Clínica Ica Natura (Pardinyes):.....973228222  
 Clínica Riu Ebre (Cap Pont):.....973216549  
 Metge.....973167291  
 Metge urgències: Dies feiners: 15 h – 8 h i els festius  
 tot el dia .973 14 20 29 / 973 14 20 33  
 Museu: 973 16 71 62 (Ajuntament, hores convingudes)

## SOLUCIONS ALS ENTRETENIMENTS

### MOTS ENCREUATS

#### HORIZONTALS

1. ALMACELLETES. 2. LLOCADA. PORT. 3. FET.  
 RISSIN. N. 4. AB. CATAU. RUE. 5. BRANDEN.  
 TERM. 6. REBIEN. FAS. A. 7. ET. LN. MUDATS. 8.  
 GÒTICS. SERRI. 9. U. ANÀTID. R. L. 10. ERLE.  
 ERINERA. 11. REIAL. BARATA. 12. AMOLLONADA.  
 A.

#### VERTICALS

1. ALFABREGUERA. 2. LLEBRETÓ. REM. 3. MOT.  
 AB. TALIÓ. 4. AC. UNILINEAL. 5. CANADENCA. LL.  
 6. EDITEN. ETS. O. 7. NASAL. M. IRAN. 8. L. SC.  
 SUSDITA. 9. EPI. EDAT. NAD. 10. TORREFARRERA.  
 11. ER. UR. TR. RA. 12. ABALISAMENTS.

### ESCACS

- Cd6+,gxf6
- Dxe6+,fxe6
- Ah5++

Si les negres en lloc de jugar gxf6 en la primera jugada  
 responen amb Cxf6, la resposta del blanc es Td8++

### SUDOKU

|   |   |   |   |   |   |   |   |   |
|---|---|---|---|---|---|---|---|---|
| 6 | 3 | 2 | 5 | 1 | 4 | 9 | 7 | 8 |
| 5 | 1 | 7 | 8 | 9 | 6 | 3 | 2 | 4 |
| 8 | 4 | 9 | 2 | 3 | 7 | 1 | 5 | 6 |
| 2 | 6 | 1 | 3 | 7 | 8 | 4 | 9 | 5 |
| 9 | 5 | 8 | 1 | 4 | 2 | 7 | 6 | 3 |
| 3 | 7 | 4 | 6 | 5 | 9 | 2 | 8 | 1 |
| 7 | 8 | 6 | 4 | 2 | 1 | 5 | 3 | 9 |
| 1 | 2 | 3 | 9 | 8 | 5 | 6 | 4 | 7 |
| 4 | 9 | 5 | 7 | 6 | 3 | 8 | 1 | 2 |

### SOPA DE LLETRES

METRE, SEGON, VOLT, AMPERE, DIOPTRIA,  
 PASCAL, KILOGRAM, WATT, NEWTON, HERTZ,  
 CURIE i JOULE.

## INCÒGNITA

Algú ens podria dir la  
 data i lloc d'aquesta  
 fotografia?

Incògnita de la revista  
 anterior: Encara no hem  
 rebut cap resposta.





EXCURSIÓ A AGRAMUNT DEL GRUP DE LECTURA



PRESENTACIÓ D'HISTÒRIES VIVES DEL SEGRÀ



CONSTRUCCIÓ DEL MUSEU DE LES JOGUINES



OBRES D'URBANITZACIÓ

# IMATGES D'ACTUALITAT

## IMATGES DE LA MARATÓ



ACTUACIÓ DELS SUPERBÉ



ACTUACIÓ DE LA CORAL DE PRIMÀRIA DE L'ESCOLA



ACTUACIÓ D'ESCALA EN HI-FI



EXHIBICIÓ DE ZUMBA